

KVĚTEN 2016

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

http://www.i60.cz/images/ptac1_201305012050082.jpg

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na měsíc květen	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	5
Co jsme dělali... ..	6
Článek: Velkomeziříčský domov posunul partnerství o stupínek výš... 7	
Nabídka na květen.....	9
Fotogalerie	10
Horoskop.....	11
Lidové pranostiky a povětrnostní pravidla	12
Významné dny a výročí v květnu	13
Zahrada	14
Bylinkový receptář.....	17
Cestování.....	19
Zvířata	22

BLAHOPŘÁNÍ NA MĚSÍC KVĚTEN

Jan Zelený

Miloslav Vítek

Jiřina Valentová

Květoslava Šanderová

Marie Pospíchalová

Drahomila Pavlů

Věra Lázničková

Václav Křeček

Marie Dvořáková

Vilemína Doležalová

Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.

Obyvatelé a zaměstnanci domova

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci dubnu jsme přivítali v našem domově nové klienty:

Pan Rajmund HANOUSEK z Herálce

Paní Věra ŠŤASTNÁ z Bystřice nad Pernštejnem

V měsíci dubnu odešli:

Pan Stanislav KREJČÍ + 12. 4. 2016

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

- **BUFET**

Otevírací doba bufetu:

**Pondělí, středa
14.00 – 15.30 hodin**

**Pátek
14.30 – 16.00 hodin**

- **PŮJČOVÁNÍ KNIH**

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu.

- **NÁKUPY**

Nákup potravin je zajišťován přes bufet. Potřebu nákupu obyvatel zjišťují klíčoví pracovníci a předají informaci sociální pracovníci.

- **PRAVIDELNÉ AKTIVITY**

Pondělí	od 13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	od 9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	od 14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa-pátek	od 9:30	kroužek vaření, keramika
Pátek	od 13:30	bohoslužba v kapli domova

CO JSME DĚLALI...

První dubnový den se opět **otevřel náš park za domovem**. Park je v měsících duben, květen, září a říjen otevřený denně od osmi do devatenácti hodin. Do relaxačního centra můžou obyvatelé, jejich blízcí, ale i veřejnost zavítat za odpočinkem i cvičením.

Ve čtvrtek 7. dubna se v rámci Univerzity třetího věku uskutečnila další výuková hodina letošního Doplňkového semestru. Přijela za námi paní RNDr. Jitka Macháčková, která se věnovala **automasážím**.

Ve čtvrtek 14. dubna se v prostorách U3V konalo hudebně-dramatického uskupení **Senior's band** z Domova pro seniory Třebíč - Manželů Curierových. Téměř hodinové představení plné písniček, zábavných scének a vtipů nás opět velmi potěšilo.

Páteční dopoledne 15. dubna bylo věnováno promítání filmu Ecce Homo Homolka, které se konalo na U3V.

18. dubna v pondělí bylo pro zaměstnance domova připraveno **školení s názvem Demence v obrazech**. Kurz vedla Mgr. Bc. Andrea Tajanovská, DiS.

V úterý 19. dubna **za námi přišla děvčata z velkomeziříčského výchovného ústavu**. Na společenské místnosti 2B si s námi děvčata zahrála společenské hry, popovídala si s námi a také se zpívalo. Setkání nám zpříjemnil také dezert, který děvčata upekla.

Středa 20. dubna byla věnována **myslivecké besedě**, která se uskutečnila na U3V. Pan myslivec s paní myslivkyní nám přiblížili historii i současnost myslivectví. Součástí přednášky bylo také troubení.

Ve čtvrtek 21. dubna se konala na U3V další přednáška, tentokrát na téma **Jak zlepšit svůj zrak** s paní RNDr. Jitkou Macháčkovou.

V pátek 22. dubna nám přinesla ukázat **líheň kuřátek** paní Kúpová z bufetu.

V měsíci dubnu se uskutečnilo i mnoho pěkných **aktivizací s pracovníci terapií Lucii Jiříčkovou**, ať už to bylo vaření kopřivové polévky, ranní cvičení, kognitivní trénink nebo posezení v knihovně.

ČLÁNEK: VELKOMEZIŘÍČSKÝ DOMOV POSUNUL PARTNERSTVÍ O STUPÍNEK VÝŠ

Velké Meziříčí – Jakou úroveň kultury, volného času a partnerství můžou senioři očekávat ve velkomeziříčském domově pro seniory? S trochou nadsázky by se dalo říci, že jako ve čtyřhvězdičkovém hotelu. Domov pro seniory v letošním roce obhájil vysoké hodnocení v projektu Značka kvality, který zaštiťuje Asociace poskytovatelů sociálních služeb.

Domov se přihlásil do hodnocení dvou oblastí, konkrétně k hodnocení oblasti kultury a volného času a oblasti partnerství. Na škále od jedné do pěti bodů, obě tyto oblasti získaly hodnocení čtyřhvězdičkové. Oblast partnerství byla v domově před třemi lety hodnocena třemi hvězdami, letos už to byly hvězdy čtyři. V oblasti kultury a volného času domov obhájil čtyřhvězdičkové hodnocení. První certifikace proběhla v domově už v roce 2012.

„Zabodovali jsme tam, kde vnímáme potenciál a cítíme přínos pro naše obyvatele. Nechceme se smířit s běžným standardem, ale hledáme cestu, jak posunout kvalitu života v našem domově vždy o stupínek výš. Obhájená a zároveň vylepšená značka kvality je vizitkou dobrého týmu všech našich pracovníků v čele s nositelkou tohoto týmového úspěchu, sociální pracovnící Eliškou Gregorovou,“ popsal ředitel domova Vítězslav Schrek.

Za zmínku také stojí to, že se místnímu domovu podařilo v září minulého roku obhájit Certifikát standardizace nutriční péče. Toto ocenění potvrzuje, že se klientům v domově poskytuje vysoce kvalifikovaná nutriční péče.

„Správná výživa má nezanedbatelný vliv na kvalitu života. V praxi to funguje tak, že se snažíme vysledovat individuální potřeby každého obyvatele. Například pokud někomu nechutná sýr, nahradí se šunkou. Někomu zase nevyhovuje doba svačin, takže je možné posunout čas výdeje jídla podle aktuální potřeby,“ popisuje úseková sestra domova Božena Vodová, která společně s týmem ostatních pracovníků pomohla k opětovnému získání akreditace. Velké poděkování za domov patří také nutričnímu terapeutovi Janu Hutaři, bývalé vrchní sestře Haně Němcové, úsekové sestře domova se zvláštním režimem Věře Vaňkové, personálu úseku přímé péče a kolektivu kuchyně.

Domov pro seniory Velké Meziříčí získal certifikaci v srpnu 2011 jako první v Kraji Vysočina. Toto ocenění je vydáváno na dobu dvou let, které náš domov získal v roce 2013 a 2015.

NABÍDKA NA KVĚTEN

ST	4. 5.	Setkání vedení domova s obyvateli (13.30, U3V)
ČT	5. 5.	Výuka na U3V (Psychologie barev)
NE	8. 5.	Koncert žáků ze Školy umění Měřín (13.30, jídelna)
PO	16. 5.	Besídka dětí z MŠ Oslavická ke Dni matek (9.30, jídelna)
ČT	19. 5.	Výuka na U3V (Muzikoterapie)

FOTOGALERIE

SENIOR'S BAND

NÁVŠTĚVA HOLEK Z VÚ

BESEDA S MYSLIVCEM

LÍHEŇ KUŘÁTEK

HOROSKOP

BÝK (TAURUS) 21. 4. – 20. 5.

Nový rok začnete preventivně sportem a pohybem. Jinak vás čeká pohodové léto se vším, co máte rádi, vaše kondice bude na vrcholu. Hlavní povahové vlastnosti, kterými jsou trpělivost a opatrnost, vám přinesou podle horoskopu největší užitek. I přesto musíte být připraveni na okamžiky, které si vyžádají rychlé a bezodkladné rozhodnutí. Pokud zůstanete dostatečně ostražití, podaří se vám i v těchto nelehkých chvílích zúročit všechny nashromáčené životní zkušenosti. Krátkodobému stresu se během roku nevyhnete. Když však budete dostatečně a pravidelně odpočívat, získáte dostatek sil vzdorovat nástrahám osudu.

Horoskop napovídá, že vaše láska bude mít podobu spíše dlouhodobých závazků než letmých známostí. Celý rok se bude vyvíjet ve prospěch vašeho vztahu, tak si to nepokazte, zažijete mnoho vzplanutí a vášně. To platí zejména o druhé polovině roku. Únor přeje lidem, kteří doposud váhali s oslovením konkrétní osoby nebo taky osobám, které se uspokojovali s menším krajícem.

Co se týká financí, využijte období do března, kdy vás bude provázet racionální úsudek. V březnu, květnu a červnu se vyhněte větším investicím a novým smlouvám, to by mohlo znamenat ztrátu. Budete se muset uskromnit a dořešit si nějaké problémy staršího

data, proto se držte pravidla, že méně znamená více. Získáte však vlivné přátele na svou stranu a naleznete snadnou cestu k navazování zajímavých nových kontaktů.

LIDOVÉ PRANOSTIKY A POVĚTRNOSTNÍ PRAVIDLA

- Když máj vláhy nedá, červen se předá
- Suchý březen, mokrá máj, bude humno jako ráj
- Deštivý květen – žíznivý říjen
- V máji vlhko, chladno, bude vína na dno
- Mokrá máj – v stodole ráj
- Chladno a večerní mlhy v máji, hojnost ovoce a sena dají
- Suchý květen – mokrá červen
- Je-li v květnu večer tráva zarosena, hojně bude vína, hojně sena
- Na mokrá květen přichází suchý červen

Přichází Filipojakubská noc a ta je, jak lidé vědí, zázračná.

Na Filipa a Jakuba
kůň si travičky naškubá.

Koncem dubna se za vsí pálí čarodějnice. Všichni se scházejí a obdivují oheň a vyhazují hořící košťata k nebi. Hned potom je první máj a kovář Toník staví Mařence májku, kterou musí v noci uhlídat.

*Zdroj: Zemědělský kalendář 2016. Brno: Vydavatelství ZK, 2015, s. 224, ISB 978-80-904388-6-6.

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V KVĚTNU

1. 5. – Svátek práce

8. 5. – Státní svátek ČR – Den osvobození od fašismu

8. 5. – Den matek (druhá květnová neděle)

Uplyne...

115 let od narození **Václava ŘEZÁČE**, prozaika a autora knih pro děti (narozen 5. 5. 1901, zemřel 22. 6. 1956)

160 let od narození **Sigmunda FREUDA**, rakouského psychiatra a zakladatele psychoanalýzy (narozen 6. 5. 1856, zemřel 23. 9. 1939)

105 let od výročí úmrtí **Gustava MAHLERA**, rakouského hudebního skladatele a dirigenta (narozen 7. 7. 1860 v Kališti, okres Jihlava, zemřel 18. 5. 1911)

90 let od narození **Jana GROSSMANA**, divadelního a literárního teoretika, divadelního režiséra a překladatele (narozen 23. 5. 1926, zemřel 10. 2. 1993)

140 let od výročí úmrtí **Františka PALACKÉHO**, historika, archiváře, literárního teoretika a politika (narozen 14. 6. 1798, zemřel 26. 5. 1876).

*Dostupné z: http://kjm.data.quonia.cz/kalendarium_2016.pdf

ZAHRADA

ROZKVELTÁ LOUKA OSVĚŽÍ ZAHRADU

Louka plná kopretin a zvonků dodá zahradě přirozený půvab a svobodného ducha. Vyplní méně využívaná místa, je přívětivá pro lidi, ptáky, čmeláky...

Zatímco pěstěný anglický trávník vyžaduje zavlažování, časté sečení, hnojení, zkrátka je náročný na finance i čas, skromným lučním květům naopak svědčí chudá půda, snášejí sucho a stačí je posekat jen jednou až třikrát za rok, třeba kosou. Pestrá kvetoucí louka je navíc oproti dokonalému, ale sterilnímu trávníku plná života. Dává potravu včelám, čmelákům a motýlům, poskytuje útočiště lučním koníkům a cvrčkům a spoustě dalších živých tvorů.

JAK KVĚTINOVOU LOUKU ZALOŽIT?

Nejsnazší je louku zakládat osetím holé půdy. Pokud byl z místa odstraněn trávník, je vhodné odhrnout i svrchní zbytečně úrodnou vrstvu a půdu podle potřeby i vylehčit pískem. Zatímco luční květiny jsou velmi nenáročné, při nadbytku

živin by převládly spíše silné trávy. Pouze pampelišky a sedmikrásky prospívají i ve výživné půdě.

Na osetí můžeme použít již hotové směsi pro květinové louky, jež jsou dnes k dostání, nebo si v létě nasbírat v přírodě vlastní semínka kopretin, zvonků, silenky, hvozdíku, lnice, řebříčku, chrastavce, kohoutku, vlčího máku a dalších lučních květin. Dozrávající plodenství odstříhneme, necháme je dosušit na stinném, ale vzdušném místě a získaná semínka vysejeme. Nejlepší je pestrá směs kvetoucích bylin spolu s nižšími, pomalu rostoucími druhy travin, které je nebudou utiskovat. Louku můžeme podle přání zpestřit například i okrasnými kultivary máků, i když základem budou vždy trvalky. Na vlhčích místech se daří krásně kvetoucím pryskyřníkům a sasankám. Vzcházející rostliny je třeba zavlažovat, později však vzrostlá louka zálivku potřebovat nebude.

RUČNÍ KOSENÍ JAKO ZDRAVOTNÍ CVIČENÍ I MEDITACE

Pro hosty z říše zvířat je nejlepší, pokud louku sečeme po částech, nikoli najednou. Mají se kam přemístit a schovat. Pohromou pro hmyz i vzácné ptáky hnízdící v trávě je sečení velkých luk od kraje ke středu, kdy se ocitají v pasti.

Louku je vhodné posekat dvakrát ročně – po odkvětu na přelomu června a července, otavu v září či říjnu. Sekačky pro nízké trávníky jsou nevhodné, použitelné jsou jediné bubnové, lištové, nebo strunové sekačky. Ovšem nejlepší je květinovou louku kosit ručně kosou. Ta je totiž nejšetrnější k rostlinám i k mnoha užitečným živočichům, kteří v louce přebývají, navíc nedělá hluk a

nespotřebovává benzín ani elektrickou energii. Tradiční sečení kosou je výtečným cvičením na záda a plynulost rytmického pohybu uklidňuje. Kosení orosené ranní louky je příjemným

zážitkem, proto se ke kosení stále více lidí vrací. Samozřejmě je třeba osvojit si správnou techniku, při níž se člověk příjemně protáhne, ale zbytečně se nedře. Začínající sekáč se méně unaví, pokud pohyb vychází již z nohou, zapojí i břišní svaly a celý trup, aby se rychle neunavily příliš zatěžované ruce. Kosou zabíráme pouze malá „sousta“, která dokážeme snadno a čistě podseknout.

Posečenou travu je třeba z louky shrabat, aby se na ní zbytečně nehromadily živiny. Je skvělou přísadou do kompostu (uvnitř něj by měla být díky vysoké teplotě zneškodněna i zralá semena trav), hodí se k mulčování kolem stromů a keřů.

CIBULKY PRO PŘÍŠTÍ JARO

Aby byla louka krásná i na jaře, můžeme na ni v srpnu a září vysadit jarní cibuloviny. Nejvhodnější jsou skromné, odolné, nenáročné a přesto velmi krásné druhy – nešlechtěné narcisy, šafrány, botanické vícekvětné tulipánky, modřence, na vlhčí místa i sněženky a sasanky. Můžeme je dále množit dělením trsů, které jednou za dva až tři roky vyjmeme a rozdělíme, až bude i jarní louka plná květů.

Autor: Jana Bucharová

Zdroj textu a fotografií: <http://www.ireceptar.cz/zahrada/okrasna-zahrada/rozkvetla-louka-osvezi-zahradu-a-pokud-jise-cete-kosou-tak-i-telo-a-ducha/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

KORIANDR SETÝ (CORIANDRUM SATIVUM L.)

POPIS A STANOVISŤE:

Jednoletá mrkvovitá bylina s lodyhou až 100 cm vysokou, přímou, oblou, jemně rýhovanou a nahoře větvenou. Při rozemnutí výrazně páchne. Květy jsou bílé nebo růžové a tvoří okolíky. Kvete v červnu a v červenci.

VÝSKYT:

Původem je z východního Středomoří. V mnohých zemích se pěstuje. U nás také. Ojediněle i zplaňuje.

SBĚR A ÚPRAVA:

Plod se sbírá seřezáváním okolíků krátce před úplným dozráním, v době, kdy plody žloutnou (v srpnu). Nechá se ještě krátce dozrát a usušit. Vymlátí se a vytřídí. Bylina má kořenitý pach a chuť. Sušením se nepříjemné aroma ztrácí.

ÚČINNÉ LÁTKY A PŮSOBENÍ:

Plody obsahují především silici (o, 4 až 1 %) s hlavní obsahovou složkou linalolem, který omezuje růst bakterií. Bylina má povzbudivý účinek na činnost žaludeční a střevní, příznivě zvyšuje žaludeční sekreci. – Také ulehčuje odkašlávání.

UŽITÍ:

Koriandr se užívá vnitřně v nálevu nebo se přímo žvýkají celé plody, popřípadě se užívá prášek proti nadýmání, při pocitu plnosti žaludku, proti žaludečním křečím, žaludeční nevolnosti a nechutenství. – Při onemocnění dýchacích cest podporuje vykašlávání.

KORIANDR SETÝ

Nezralé zelené plody koriandru nepříjemně páchnou po ploštici. Charakteristické aroma koriandru se vytváří teprve při dozrávání a sušení. Plody koriandru se používají v domácnosti jako koření a v

průmyslu k výrobě silice. Také se používají v likérnictví. Drogu je nutno dobře uskladnit, protože s oblibou bývá vyhledávána myšmi.

*KORBELÁŘ, J. *Naše rostliny v lékařství*. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, N. P. s. 496. ISBN 80-85463-06-7.

*Obrázky: <http://www.reiki-cz.com/herba/obrazky/koriandr.jpg>

*Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2016. Brno: Vydavatelství ZK, 2015, s. 224, ISB 978-80-904388-6-6.

*Zdroj obrázků: http://www.nasevyziva.cz/img_data_arch/1/1346763277cla_big_zensenpravyxtrazensenpravynaklicenasemena5ks.jpg,
<http://s2.freeupload.ir/i/00062/o3q13bsehtej.jpg>

CESTOVÁNÍ

NIZOZEMSKO: ZEMĚ, KTERÁ ROSTE

Nizozemci odedávna bojovali proti vzdouvajícímu se Severnímu moři. Nutnost spolupracovat při zabírání vysušeného mořského dna z nich přitom udělala jeden z nejdemokratičtějších a nejvíce prosperujících národů světa

Vlajka vychází z barev, které patřily Vilémovi I. Oranžskému, jenž ve 2. polovině 16. století vedl revoltu proti španělské nadvládě. Jde zřejmě o nejstarší kontinuálně používanou trikoloru

Zhruba čtvrtina území Nizozemska leží pod úrovní moře a velká část plochy země převyšuje mořskou hladinu o jediný metr. Právě v těchto nejnižše položených oblastech však žije nadpoloviční část obyvatel

státu. Ne náhodou se význam názvu země ve všech jazycích shoduje: Nederland, Netherlands, Nizozemsko – tedy „země, která leží nízko“.

MOŘE NA ÚSTUPU

Boj proti hladině Severního moře má dlouhou tradici. Už před dvěma tisíci lety se snažili slanou vodu vytlačit Frísové, kteří se u pobřeží usadili. Domy si stavěli na vyvýšeninách, jimž říkali terpeny, a budovali i první ochranné náspy. Roku 1287 však umělé hráze selhaly a moře zaplavilo zemi do té míry, že vznikl nový záliv Zuiderzee (Jižní moře). Během dalších staletí se Nizozemci snažili zatlačit vodu zpět: stavěli nové zábrany a používali větrné mlýny na přečerpávání. V roce 1932 se podařilo dokončit hráz, která oddělila Zuiderzee od moře a vytvořila z něj sladkovodní jezero IJsselmeer. Dnes leží 27 % Nizozemska pod úrovní mořské hladiny, přičemž na tomto území žije více než 60 % populace.

Stát se člení nejen na dvanáct administrativních provincií, ale i na 24 vodních okrsků, které zodpovídají za správu a budování vodních kanálů a hrází. První takový správní orgán byl ustaven už v roce 1196, takže jeho vznik předběhl existenci samotného státu.

DEMOKRACIE A TOLERANCE

V Nizozemsku vládne tradice demokracie a sociální tolerance – a to jak v oblasti politické a náboženské, tak etnické. Od roku 1815 je země konstituční monarchií a v roce 1848 se stala parlamentní demokracií. Nikdy zde ovšem neexistovala žádná dominující politická strana, a tak už od 19. století musely vždy vznikat vládní koalice. Tradice široké tolerance se dnes projevuje v postoji vlády k mnoha ožehavým tématům, jako jsou postihování tzv. měkkých drog, prostituce nebo práva osob s menšinovým sexuálním zaměřením.

Nizozemská ekonomika se už od 16. století řadí k vedoucím silám v Evropě. Doprava, obchod a bankovníctví představují vůdčí sektory zdejšího hospodářství a země patří mezi deset největších celosvětových vývozců. V roce 2009, po 26 letech nepřetržitého růstu, však zaznamenalo i nizozemské hospodářství pokles, konkrétně o 3,5 %. Šlo o důsledek globální finanční krize a úzkého navázání zdejších bankovních institucí na americké finančnictví. Nizozemsko je ovšem stále jednou z nejsilnějších evropských ekonomik a zemí, kde svou příležitost hledají zahraniční investoři.

*Zdroj textu: <http://www.stoplusjednicka.cz/nizozemsko-zeme-ktera-roste>

*Zdroj obrázku: archiv DS VM

ZVÍŘATA

BÍLÉMU KRASAVCI HROZÍ ZÁNİK

Pro jednoho veleznámého živočicha není dnes důležitý výsledek sporu o to, zda existuje globální oteplování a zda ho způsobil svou činností člověk. Sporu, který čas od času zajímá naše politiky a následně média. Důležitý je pro něj nezpochybnitelný fakt, že jeho životní prostředí se mění neskutečně rychle, a pokud se tento trend nezastaví, vyhyne. Tím ohroženým a mizejícím živočichem je medvěd lední, jedna z největších šelem naší planety.

Ze všech medvědů je nejvíce masožravý a žije v nejdrsnějších podmínkách sněhových a ledových plání kolem severního polárního kruhu od Evropy přes Asii po Severní Ameriku. Běžně

migruje mezi Asií a Amerikou v době, kdy zamrzá Beringova úžina, oba kontinenty oddělující.

Lední medvěd je v podstatě potravní specialista, protože jeho nejoblíbenější a vlastně i nejčastější potravou jsou tuleni. Ty loví originálním způsobem – číhá na něj u dýchacích otvorů v ledu, kam se

vracejí nadechnout. Medvěd je ale i skvělý a vytrvalý plavec a někdy i dokonce loví pod hladinou. Vedle tuleňů nepohrdne ani mršinami, které vyvrhne na břeh moře. Někdy se u uhynulých velryb shromáždí medvědi ze širokého okolí a je to vzácná chvíle vidět více zvířat pohromadě. Medvěd je totiž od přírody samotář, což je logické – najít v nehostinné krajině dostatek potravy je často velmi těžké pro jedno zvíře, natožpak pro případnou skupinu.

Společnost medvědi vyhledávají jen v době páření, kdy samec pátrá po samicích. Po páření se partneři opět rozdělí a celá následná péče o mláďata je záležitostí pouze medvědice. Ta si uprostřed polární zimy vyhrabe na vhodném místě ve sněhu hlubokou noru a ponechá jen malý větrací otvor. V této noře, kterou vyhřeje na příjemnou teplotu, se rodí jen málo vyvinutá, asi jako morče velká a nemohoucí medvíďata. Bývají obvykle dvě, vzácněji tři.

V doupěti zůstává medvědice s mláďaty asi tři měsíce. Mláďata rychle rostou díky tučnému mateřskému mléku, samice ale hubne, protože po celou dobu nepřijímá potravu. S nástupem jara medvědice s mláďaty nory opouštějí. Následují matku, která je chrání před vlky a dalšími medvědy. Samice je postupně učí lovit. Medvíďata se osamostatňují, až se nakonec vydají vlastní cestou.

MEDVĚDI V NAŠICH ZOO

V současné době chovají lední medvědy ve dvou českých zoo – v Praze a v Brně. V obou zoo se je podařilo úspěšně rozmnožit, byť to není vůbec snadné. Samice se často odmítají o mláďata starat nebo je usmrtí.

V pražské zoo chovají medvědy od roku 1932. Velkým chovatelským úspěchem byl první umělý odchov na světě v roce 1942. Do roku 2011 se úspěšně odchovalo 7 mláďat.

V Brně chovají pár od roku 2000. V roce 2007 se mu narodila dvě mláďata, stejně jako v roce 2012. Všechna se podařilo úspěšně odchovat.

KLIMATICKÁ KATASTROFA U PÓLŮ

Probíhající změna klimatu spojená s oteplováním nemá nikde tak zdrcující dopad, jako na obou zemských pólech. Tání ledů zásadně ovlivňuje život

tamních obyvatel včetně tučňáků nebo medvědů ledních, kteří jsou na ledu existenčně závislí. Arktický led mizí obrovskou rychlostí, což

má na medvědy tragický dopad. Jednak se zvětšují plochy otevřeného moře, které musejí medvědi překonávat mezi krami při cestách za potravou, aby se vyhnuli smrti hladem, a přitom riskují utonutí. A za druhé se snižuje úspěšnost jejich lovu tuleňů, neboť mizí souvislý led a s ním dýchací otvory ploutvonožců. Stále více medvědů hladoví, hledá mršiny a náhradní potravu.

Jedinou cestou, jak zánik ledních medvědů zastavit, je zastavit oteplování. Proto světová odborná veřejnost v čele se zoologickými zahradami vyzvala vedení světových velmocí ke snížení emisí CO₂, úspěšnou peticí s názvem „2 stupně jsou maximum“ – žádá zamezit oteplení vyššímu než 2 °C.

Kde hledat příčiny současné změny klimatu? V první řadě jde o nadměrné používání energií a přírodních zdrojů, o extrémní množství produkovaného odpadu, plýtvání pitnou vodou a elektřinou, negativní vliv mají zbytečné cesty automobily, dovoz potravin z dalekých krajín, nadměrný rybolov. Všechny tyto činnosti spojené s každodenní činností ovlivňují nejen přírodu bezprostředně kolem nás, ale na celé Zemi.

*Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2016. Brno: Vydavatelství ZK, 2015, s. 196, ISB 978-80-904388-6-6.

*Zdroje fotografií: http://www.people.cz/mag/articles_photo/14982.jpg, http://img.abicko.cz/img/5/article/687795_medved.jpg

RÉBUSY

1. RODIŠTĚ SLAVNÝCH

Přiřadte ke jménům známých rodáků našeho kraje správná místa jejich narození:

1. Jakub Deml (básník)	A. Kaliště
2. Jan Štursa (sochař)	B. Havlíčkův Brod
3. V. a A. Mrštíkové (dramatici)	C. Vadín (Okrouhlice)
4. Vítězslav Novák (hud. skladatel)	D. Jimramov
5. Jan Zrzavý (malíř)	E. Nové Město n. M.
6. Gustav Mahler (hud. skladatel)	F. Havl. Borová
7. Jan V. Stamic (hud. skladatel)	G. Kamenice n. L.
8. K. Havlíček Borovský (novinář, lit.)	H. Tasov
9. Bohuslav Reynek (básník, grafik)	I. Chotěboř
10. Ignát Hermann (spisovatel)	J. Petrkov

2. FILMOVÉ VZPOMÍNKA

Neznám nikoho, kdo by alespoň jednou neviděl film Jiřího Menzela Postřižiny. Proto se snad každému vybaví malebné městečko, kašna z 18. století a památná věta Z. Podskalského: „Tato kašna a vlasy paní sládkové patří k největším ozdobám našeho města.“ Tím městem, v němž později vznikaly záběry i do dalších filmů, byly:

- A. Tasice B. Žirovnice C. Počátky D. Kameničky

Správné odpovědi: 1. 1H, 2E, 3D, 4G, 5C, 6A, 7B, 8F, 9J, 10I; 2. C